

Echte keuzes maken, gebaseerd op kennis

Eieren voor je geld

Ik had laatst zin in een gebakken eitje met een glas melk. Maar ik werd overvallen door keuzestress: scharrelei, vrije uitloop of biologisch? Biologisch is het beste voor de kip, maar als ze in een stal zitten, is de uitstoot van stikstof beter te reguleren. Is een scharrelei dus beter voor het milieu? En hoe zit het met salmonella? Daar heb je meer kans op bij biologisch, toch? En dan de pan. Die fijne met anti-aanbaklaag natuurlijk! Oh nee, daar zit een krasje in. Dan krijg ik PFAS binnen. Dan die roestvrijstalen maar. Maar dan heb ik meer vet nodig om te bakken. Ook niet zo gezond... Welk vet pak ik? Roomboter? Is wel erg lekker. Maar een dierlijk product. Slecht voor het klimaat. En vergeet de stikstofuitstoot niet. Braadboter dan? Een klontje of een scheut? Scheut is gezonder, maar dat zit in een plastic fles. Allemaal extra afval. Of olie? Olijf of koolzaad? Ik las laatst ergens dat koolzaad beter is voor het klimaat. Maar het is ook een stuk duurder. En olijfolie schijnt zo gezond te zijn.

Nou ja, eerst een glas melk dan maar. Regulier, weidemelk of biologisch? Zelfs biologische kalfjes worden soms direct na de geboorte bij de moeder weggehaald. Biodynamisch dan? Voor de stikstofuitstoot zal het wel niet veel uitmaken. En voor het klimaat ook niet. Oh ja, weer een dierlijk product. Niet goed voor het klimaat. Ik neem wel sojamelk. Waar komt dat eigenlijk vandaan? Is er een oerwoud gekapt voor deze melk? Gekapt én afgebrand? Alle CO₂ de lucht in? Bodem over een paar jaar uitgeput en weggespoeld?

Je zou willen dat de overheid je een beetje helpt bij deze keuzes. Dat echt gevaarlijke stoffen (zoals PFAS) niet in producten verwerkt mogen worden (ook niet beneden de grens van 0,1 procent, waaronder additieven in producten niet eens gemeld hoeven worden). Dat boeren gestimuleerd worden om maatregelen te nemen voor dierenwelzijn, tegen stikstofuitstoot en voor koolstofvastlegging in de bodem. En dat wij in de supermarkt niet extra hoeven te betalen voor deze dier- en milieuvriendelijkere producten.

Maar niet alleen bij de consument ontbreekt de kennis om de juiste keuzes te ma-

ken. Ook bij de overheid, bij bedrijven en bij kennisinstellingen is deze kennis versnipperd aanwezig en wordt deze niet structureel gebruikt om afgewogen keuzes te maken.¹ Welke stoffen hebben we als maatschappij bijvoorbeeld echt nodig? Welke staan we alleen toe voor een beperkt aantal toepassingen? En welke zijn zo schadelijk dat we ze helemaal niet meer gaan gebruiken? Als we deze keuzes maken, voorkomen we dat diverse niet- of slecht afbreekbare stoffen zich als een deken over de aarde kunnen verspreiden. Dat ze de biodiversiteit en onze gezondheid kunnen aantasten. En dat je ze vroeger of later tegenkomt bij grondverzet, waarvoor we dan wel weer een harde keuze gemaakt hebben: standstill, bij niet-genormeerde stoffen tot aan de detectiegrens. Maar als je gebruik en uitstoot van stoffen toestaat, kun je toch niet zo streng zijn op een beetje extra ver-

spreiding als gevolg van grondverzet? Alsof je zegt: sla maar zoveel putten als je wilt, een hek eromheen is niet verplicht, maar let op: elk kalf dat erin valt moet wel gered worden!

En mijn eitje? Ik verloor de moed en at een wortel. Wel eerst even goed de 'gifgrond' eraf gewassen...

Marloes Luitwieler, lid van het projectteam POP-UP (Project Opkomende Stoffen van het Uitvoeringsprogramma bodem en ondergrond). Werkzaam als adviseur bodem en water bij Bioclear earth.

Noot

1. Nog te publiceren, rapportage inventarisatie kennisinfrastructuur van het POP-UP-project. Voor meer informatie: zie opkomendestoffen.nl.